

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №1

Януари 2022

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект “Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство” – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- През 2021 година ще бъде постигнати рекордни стойности, като добавената стойност от земеделие по прогноза на CAPA ще е над 4,2-4,3 млрд.лв. Брутната продукция по предварителни данни на НСИ възлиза на 10,2 млрд.лв. Това се дължи на хубавата реколта и осезаемото увеличение на цените. Делът на зърнените и маслодайни култури, които формираха около 50% от Брутната продукция от селско стопанство, през 2021 г. ще увеличат този процент до над 60%.
- По предварителни данни на НСИ, разходите за суровини и материали в селското стопанство през 2021 г. са нараснали с 9,2% на годишна база. Най-сериозен ръст се измерва при минералните торове, където увеличението е 26%, докато препаратите за растителна защита са нараснали с малко над 1%.
- Изследвания на CAPA показват, че цената на минералните торове освен от цените на природния газ силно зависи и от изкупните цени на продукцията и доходността. При ПРЗ не се открива силна детерминираност между пазарната конюнктура и ценовите индекси на ПРЗ, което се обяснява със силно специфичния пазар на такива продукти, където водеща роля в ценообразуването имат производителите на ПРЗ.
- През м.януари има известно успокояване на изкупните цени. Ечемикът нараства за месец с 4%, а пшеницата намалява с около 2%. Цените в следващите 1-2 месеца ще останат инертни, като основните фактори за изменение на посоката и ценовия темп са в перспективата за новата световна реколта и геополитиката.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна за м.януари се успокояват след месеци на постоянен ръст. Достигнатите цени са съответно: хлебна пшеница - 329 US\$/т, ечемика - 303 US\$/т, фуражна пшеница - 307 US\$/т. При царевичата FOB цената е 282 US\$/т. При слънчогледовото олио, FOB цените тръгнаха нагоре и възстановиха спада си от преди месец и са 1415 US\$/т, а за слънчогледовото семе 690 US\$/т.
- Цените на маслодайните култури – соя, рапица, слънчоглед леко се покачват през м.януари в резултат на опасения за реколтата на соя в Бразилия, където прогнозите са с 8% надолу.
- В резултат на покачващите се цени, Индонезия налага 20% от количествата за износ на палмово масло да остават за вътрешния пазар и цената на килограм непреработено палмово масло да не надвишава 0,65 \$US, което е мярка в подкрепа на домакинствата и създава опасения за доставките.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия, другият голям производител към м.януари остават в рамките на 1330 \$US, като на годишна база ръстът е почти 30%. Задържащ фактор на цената е по-спокойното търсене на световните пазари, както и цената на суровия петрол, която в последните месеци остава около 85 \$US

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	10.2021	11.2021	12.2021	01.2022*	02.2022*
Хлебна пшеница	463,53	524,16	516,34	520	525
Фуражна пшеница	447,87	508,52	496,78	500	510
Ечемик	365,74	428,33	443,97	445	450
Царевица	465,49	479,18	481,13	480	480
Слънчоглед**	1085	1114,20	1123,75	1120	1140

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

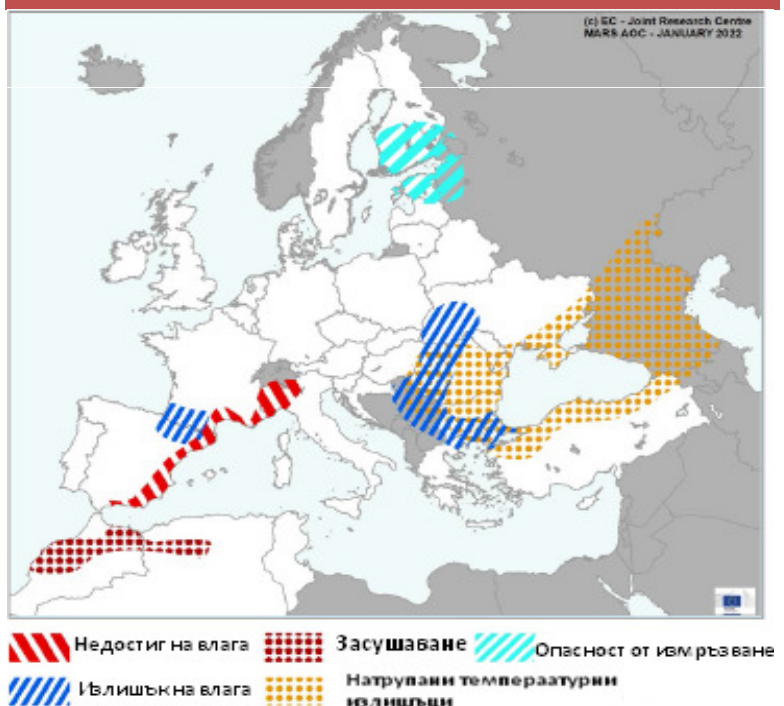
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	11.2021	12.2021	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	277,77	-	+56%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	217,64	-	+35%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	1240	-	+25%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасни климатични условия 1 декември, 2021 г. – 15 януари, 2022 г. на JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, January, 2022

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Делът на зеленчукопроизводството в растениевъдната продукция за 2021 г. ще слезе на едни от най-ниските си нива до 4,6%, докато за сравнение през 2020 г. този дял е възлизал на 7,1%. Зеленчукопроизводството свива своето присъствие в Брутната селскостопанска продукция до 4,1%, заедно с картофите, като за сравнение между 2011-2015 година, този процент е бил по-нисък.
- Потреблението на зеленчуци през 2021 г. за първите 3 тримесечия показва, че то нараства до 6,6 кг. на човек от домакинството, докато през 2020 г. е възлизало на 6,1 кг/човек, колкото е и преди пандемията от КОВИД-19.
- Последващите оценки на САРА за производството на домати през тази година е за допълнително намаление от около 8 хил.т. от предходните предвиждания, при количествата от 112 хил.т. По предварителни данни на НСИ, производството дори може да падне под 100 хил.т.
- САРА понижава прогнозата си за производството на пипер до 50 хил.т. Това равнище е подобно на реколтата от 2020 г, когато производството е 51 хил.т., едно от най-ниските нива за последните 10 години.
- В последващите предвиждания за производството на краставици през 2021 година САРА запазва очакванията си за обеми от 43 хил.т за оранжерийно производство и 9 хил.т. за продукцията отглеждана на открито. Общото производство на краставици се изчислява да е на нива от 52 хил.т.
- Цените на едро през м.януари се покачват при краставиците с около 11% на месечна база, а при домати с около 20%. Обичайно най-високите цени на зеленчука са през м.януари, февруари. Цените на дребно остават в рамките на средните за сезона.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Световното развитие на зеленчукопроизводството прогресира с годишен ръст от 1 до 2%. При краставиците, световната реколта се увеличава от 88 млн.т през 2019 г., до 91,3 млн.т през 2020 г, което е нарастване с 4%. Китай е с доминиращ дял от около 75%, а Турция заема около 2,1%. Сред страните от ЕС, най-голямо производство има в Испания, със световен дял от 1%.
- Световното производство на домати за 2020 г. достига 186,8 млн.т. по данни на ФАО, докато през 2019 г. се изчислява на 183 млн.т. Китай и Индия имат дял от около 42% средногодишно, докато Турция е на 4 място с 7%, а ЕС формира около 8,8% от световните количества.
- Производството на сладък и лютив пипер в световен мащаб се нарежда надолу в световната производствена класация. През 2020 г. производството се запазва почти идентично с това година по-рано – 36,1 млн.т., като за 2019 г., то е възлизало на 36 млн.т. Китай държи около 50% от производството, докато ЕС повишава своя дял до 11%. Азиатският континент е с 80% дял в това производство.

Изкупни цени, лв./тон

	10.2021*	11.2021*	12.2021*	01.2022*	02.2022*
Домати	0,85	0,80	0,95	1,10	1,20
Краставици	0,95	1,10	1,70	1,80	1,80
Пипер	0,85	0,75	0,90	1,00	1,20

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	10.2021	11.2021	12.2021	01.2022*
Домати - оранжерийни	2,08	2,05	2,12	2,52
Домати - внос	1,86	1,98	2,00	2,40
Краставици - оранжерийни	1,83	2,32	3,26	3,60
Краставици - внос	1,86	1,98		3,10

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	10.2021*	11.2021*	12.2021*	01.2022*
Домати	2,65	2,65	2,90	3,10
Краставици	2,45	2,90	3,60	4,20
Чушки (зелени)	1,80	2,40	2,75	3,00

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на едро на домати в ЕС през м.ноември паднаха до 1,37 евро/кг, което е намаление с 11% на месечна база, а през м.декември се вдигнаха до 5 годишните средни – 1,48 евро/кг. Цените през м.януари и февруари отбелязват покачване, но ръстът не може да покрие увеличените разходи, като доходността е паднала с около 20% за година. Цените на едро в Турция заради обезценката на местната валута паднаха до 0,27 US\$/кг през м.декември, а в края на м.януари са 0,43 US\$/кг.
- Цените на сладкия пипер постигнаха увеличение през м.януари, достигайки до 1,00 евро/кг при зеления пипер, след което тръгнаха надолу и в края на месеца са около 0,95 евро/кг. Червеният пипер в Испания по данни на [Agro Pizarra](#) се предлага на едро на по-високи цени достигайки 1,10 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция се повишават през м.януари до 0,89 US\$/кг.
- Цените на едро на краставици в Турция през м.януари продължиха покачването си от м.декември, като от 0,56 US\$/кг, достигат 0,62 US\$/кг в края на януари. На европейския пазар, цените паднаха в края на м.декември, в Испания до 0,52 евро/кг, но постепенно достигнаха обичайните си сезонни равнища от 1,20 евро/кг. Цените ще продължат да се покачват, но по веригата има много резерви от печалба, която ще прави това увеличение съобразено с потребителските възможности.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на САРА за производството на краве мляко през 2021 г. е за количества от 871 хил.т., което е с 1,2% по-малко от това през 2020 г., а добитото овче мляко да спадне до 71 хил.т., което е спад със 7%.
- Предвижданията на САРА за развитие на млечното стадо са за намаление на поголовието до 190 хил. глави в следващите години до 2025 година. Повишените изисквания към животновъдството в следствие на Зеления пакт в ЕС и стратегия „От фермата до трапезата“ също ще оказват негативно влияние.
- САРА предвижда увеличението на изкупните цени през следващите месеци да продължи обусловено, както от сезонното намаление на произведеното мляко, така и от инфлацията.
- За периода м.януари – ноември 2021 изкупеното мляко в България намалява с 1,9%. Основно влияние за това има поскъпването на входящите в производството ресурси.
- Значителният ръст на цените на сухото мляко и другите млечни суровини в ЕС се очаква да стимулира преработвателите да купуват повече краве мляко произведено в България, което ще подкрепя ръста на изкупните цени в близките месеци.

Развитие на млечната верига в света

- За периода м.януари-ноември изкупено мляко в ЕС намалява минимално с 0,2% съпоставено със същия период на 2020 г. През м.ноември има ръст на доставките при 12 страни членки, докато в останалите 15 се отчита понижение.
- Изкупните цени на млякото продължават да нарастват за м.декември, 2021 средно за ЕС27 до 0,41 евро/кг, като на годишна база това увеличение е от 17%.
- Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия в края на м.януари намалява до 0,46 евро/л., но все още е над цените за същия месец на предходните две години. Средногодишния индекс за 2021 г. на Спот цената е 0,40 евро/кг, което е с 15% под рекорда от 2019 г.
- Продължава ръста на цените на млечните продукти на борсите в ЕС – обезмаслено сухо мляко (+6.2%), пълномаслено сухо мляко (+4,6%), масло (+4,2%), сирене Чедър (+2.1%).
- Цените на сухото мляко и сирене Чедър от ЕС са по-конкурентоспособни в сравнение със САЩ и Океания. Европейските изкупни цени са по-ниски от тези в Нова Зеландия, които са около 0,42 евро/кг, което показва, че тенденциите нагоре ще продължат.

Актуална информация

- МЗм работи по няколко варианта на Стратегическия план, които да бъдат обсъдени с браншовите организации и да бъде избран този, който да отговаря най-много на изискването да няма дисбаланси в подкрепата.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	10.2020	11.2021	12.2021	01.2022*	02.2022*
България	68.45	70.41	72.37	72.00	74.00
ЕС (13)	72.89	75.55	78.20		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	11.2021	12.2021	01.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	602.4	633.7	672.8	+6.2	+50.9

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	11.2021	12.2021	01.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1656.0	1744.0	1848.0	+6.0	+20.3
ЕС (28)	972.0	1075.71	1120.7	+4.2	+66.1

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	11.2021	12.2021	01.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1210.0	1307.0	1338.0	+2.4	+24.7
ЕС (28)	647.4	649.3	663.0	+2.1	+10.1

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец

Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Според доклад на ФАО се очаква значително нарастване на производството на мляко основно в Азия и Северна Америка. Ограничаване на предлагането и устойчивото търсене на млечни продукти от внос са основните причините за увеличение на цените на млечните продукти по света през 2021. Световната търговия с млечни продукти през изминалата година вероятно е достигнала още по-голям обем подкрепена от увеличение на вноса в Китай, Мексико, Индонезия, Виетнам и Бангладеш.
- От маркетингова гледна точка, търсенето на пазари за млечните продукти се насочва към увеличаване на асортимента, което става все по-важно за увеличаване на добавената стойност и доходността в сектора. Поддържане на оптимално съотношение между цена и качество си остава ключово, за да се поддържат стабилни търговските обороти.
- Окрупняване на преработката и на маркетинговото обединяване на производителите е най-работещият и успешен модел в млечния сектор в света. FrieslandCampina, Fonterra, Arla са сред най-големите обединения във фермерството, които гарантират на фермерите не само справедливи цени, но и стимулират екологичните практики.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- През м.декември цената на говеждото и телешкото месо се покачи чувствително до 5,22 лв./кг кланично тегло, което е с 12,2% над равнището от предходния месец и с 37,6% на нивото на същия месец през 2020 г. Причините за увеличението са комплексни, но макар и със закъснение те отразяват чувствителното нарастване на цените на европейския пазар и растящите разходи, които динамично се повишават.
- По официални данни произведеното в кланиците говеждо и телешко месо до м.октомври възлиза на 5,4 хил. тона, като оценките на САРА са общото промишлено производство за 2021 г. да е около 6,7 хил. тона (+7,2% на годишна база). Очакванията са през идните два месеца цените на говеждото и телешкото месо да са с около 22% над средните за последните три години, което ще отразява новата ценова реалност от увеличената издръжка на производството.
- Отбелязаните от началото на м.януари цени на едро на свинското месо в ЕС са с около 1,5% по-високи от миналогодишните, но значително под средните за последните пет години (-10%). Въпреки силната интегрираност с европейските, българските цени към момента се задържат на нивото от последните три месеца, което е за сметка на brutните маржини на производителите.
- Произведеното свинско месо в кланиците към м.октомври 2021 г. е в размер на 60,9 хил. тона (+18,6% на годишна база). За същия период общото производство в ЕС бележи увеличение с 1,8%. През настоящата година се очаква известно забавяне растежа на производството в Общността, което ще е допълнително повлияно от разпространението на АЧС.
- Прогнозира се цените на едро на пилешкото месо да останат стабилни на нива около 3,00 лв./кг кланично тегло, което е средно с 8% над равнището от началото на 2021 г. Въпреки че през месеца са установени нови огнища на инфлуенца по птиците, не се очаква това да повиши цените рязко.

Важни събития през м.януари, 2022 г.

- Китай забрани вноса на свинско месо от Италия, поради огнищата на АЧС в страната. По данни на ЕК италианското свинско месо представлява 6% от общото количество на продукцията в ЕС през 2020 г. Вероятно затрудненията в износа ще повишат предлагането на европейския пазар, оказвайки натиск върху растежа на цените.
- Заклучението на Световната организация за здраве по животните – ОИЕ, е че разпространението на АЧС продължава да бъде глобална заплаха със сериозно въздействие върху производството, международните доставки и продоволствената сигурност. За периода 2020-2022 г. най-големи поражения са установени в Европа, където загубите възлизат на 1,3 млн. животни. От началото на м.януари случаи са регистрирани в пет европейски държави – Унгария, Италия, Латвия, Румъния, Русия.

Цени, лв./тон кланично тегло

	10.2021	11.2021	12.2021	01.2022*	02.2022*
Говеждо и телешко месо	4577	4655	5222	5000	5100
Свинско месо	3462	3442	3442	3450	3500
Пилешко месо	2992	2973	3051	3000	3050
Агнешко месо	14121	14180	14180	-	-

*Прогнозни цени

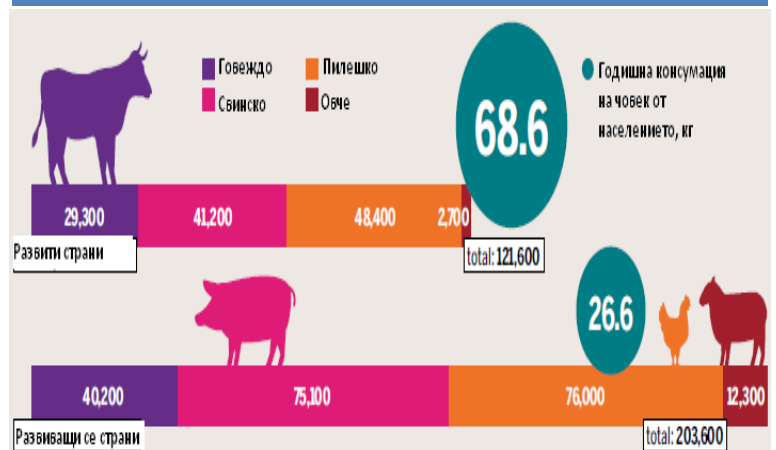
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- ФАО отбелязва общо покачване на световните цени на месото през 2021 г. спрямо 2020 г. Средногодишната стойност на глобалния индекс на цените е 107,6, като превишава с 12,7% отчетеното равнище на показателя през предходната година. Най-голямо е увеличението на цените при овчето и агнешкото месо (+20%), следвано от говеждото (+18%), пилешкото месо (+17%). Незначителен спад се наблюдава при цените на свинското месо (-0,1%).
- Експертите на Рабобанк прогнозираят по-слаба световна търговия със свинско месо през първото тримесечие на 2022 г., като резултат от свиването на вноса в Китай. Производствените разходи ще продължат да се повишават, което ще е за сметка на brutните маржини на производителите. Ситуацията в ЕС ще остане сложна, поради потенциалните затруднения в търговията, предизвикани от рестрикциите, наложени от Китай.
- По оценки на USDA световното производство на свинско месо ще достигне 109,9 млн. тона през 2022 г. (+0,9% на годишна база). Растежът ще е движен най-вече от нарастването на продукцията в Китай (+1,3%). На фона на увеличеното производство се прогнозира намаление на световния внос и износ, съответно с 1% и с 0,7%.

Консумацията на месо в света 2017-2019 г. на човек от населението и общо в хил.т.

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecology

